

Ks. Lech Stachowiak, *Prorocy — studzy słowa*, Katowice 1980, Księg. Św. Jacka 8°, ss. 285 (*Attende lectio*ni, 5).

Autor obszernego komentarza do Księgi proroka Jeremiasza (*Pallottinum* 1967, w serii: *Pismo Święte Starego Testamentu* wydawanej przez KUL), *Ogólnej charakterystyki proroków* (we *Wstępie do Starego Testamentu*, Poznań 1973), *Teologii słowa prorockiego* (w: *Z zagadnień kultury chrześcijańskiej*, Lublin 1973) i innych publikacji na tematy związane z profetyzmem biblijnym, doktor nauk biblijnych, ks. prof. Lech Stachowiak, wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu u nas

na popularnonaukowe, służące zarówno pogłębieniu wiedzy religijnej, jak i celom duszpasterskim, dał polskim czytelnikom zwięzłą, podręczną a bogatą w treść pozycję obejmującą całokształt wiedzy o profetyzmie biblijnym.

Już sam tytuł sugeruje, że mowa o prorokach jest „nachylona” także na wartości kerygmaticzne a nie tylko zawiera dyskurs naukowy względnie historyczno-religijny. I słusznie, bowiem wkład proroków w rozwój myśli teologicznej coraz bardziej się w dzisiejszej biblistyce rozumie i uwydatnia, a przedtem, być może dla przeciwstawienia się osiągnięciom niekatolickiej egzegezy, nie byli oni należycie doceniani. Przede wszystkim autor ujmuje profetyzm na tle dziejów religii Starożytnego Wschodu: Egiptu, Mezopotamii, Mari, Kanaanu, nie pomijając postaci dość zagadkowej Balaama, by dać syntetyczny obraz profetyzmu w relacji do Biblii. Odnośnie Balaama M. Delcor na zeszłorocznym Kongresie starotestamentalistów w Wiedniu, w oparciu o aramejskie teksty z Deir Alla, poparł znowu pogląd, wspomniany przez autora, że Balaam urodził się w kraju Ammon, gdzie spełniał funkcje „widzącego” (ptr') na brzegu rzeki Jabbok a nie w Pitru w Mezopotamii. W rozdziale II przedstawione zostały początki profetyzmu w Biblii, omówione różne określenia proroków i ich ugrupowań, oraz dzieje od najdawniejszych czasów do rozdziału państwa. W rozdz. III — rozwój profetyzmu w okresie monarchii i wczesnego judaizmu. Jest tu mowa zarówno o prorokach nauczających słownie (Eliasz, Elizeusz i inni wspomniani w księgach historycznych), jak i piszących, aż do księgi Daniela. W rozdz. IV prorocy potraktowani są jako charyzmatycy — mężowie Ducha — omówiono charyzmat prorocki i zagadnienie fałszywych proroków działających obok prawdziwych, kryterium ich rozpoznawania. Z kolei autor przedstawia ich w rozdz. V jako mężów słowa — czyli przekazicieli Bożego objawienia w formie ksiąg pisanych pod natchnieniem, ich twórczość literacką. W rozdz. VI — ukazują ich jako mężów czynu w działalności społeczno-politycznej i omawia ich czynności symboliczne, które sprawiają zwykle dużo trudności przy egzegezie pism prorockich. Myśli religijnej proroków poświęcił autor rozdz. VII. Tu włączył zagadnienia teologiczne, moralne, mesjańskie i eschatologiczne. Mając na uwadze wielki wpływ teologii prorockiej na redakcję Prawa i późniejsze Pisma, nie można nie doceniać tego zwięzłego a bogatego w treść rozdziału książki. Wreszcie ostatni rozdział (VIII) wskazuje na kontynuację idei pro-roctwa w Nowym Testamencie, gdzie Jezus Chrystus jest prorokiem par excellence, ale charyzmat i funkcja prorocka trwa i kontynuuje się w wystąpieniach szeregu proroków.

W bibliografii polskie publikacje na temat proroków są uwzględnione do 1973 r. Pozycja nader pożyteczna w seminariach czy in-

nych ośrodkach teologicznych jak też dla prywatnych miłośników Pisma św., bowiem, chociaż z założenia jest to publikacja popularno-naukowa, element naukowy osiągnął wystarczająco wysokie stężenie, by nie przeszkadzać niefachowcom, natomiast służyć pomocą tym, co chcą stać się fachowcami lub podnieść swoje kwalifikacje teologiczne w dziedzinie nauk biblijnych.

J.W. Rosłon